

תורה אור • פרשת מקץ • מאמר 14

נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא...

נר חנוכה: מצווה להניחו משמאל

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/14](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/14)

1 נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין ונ"ח משמאל. וצ"ל הטעם שאין הנ"ח ג"כ מימין כמו המזוזה.

"נר חנוכה — מצווה להניחה" וכו' "משמאל, כדי שהמזוזה תהיה מימין ונר החנוכה משמאל". ויש להסביר מדוע גם נר החנוכה אינו מונח מימין, כמו המזוזה.

אך יובן בהקדים ביאור מ"ש כל אשר חפץ ה' עשה. וכתוב בדבר ה' שמים נעשו.

אך הדבר יובן בהקדמת ביאור הכתוב: "כל אשר חפץ ה' עשה"; ונאמר: "בדבר ה' שמים נעשו".

2 ובע"מ נברא העולם שהיו מאמר ודבור. ולא נברא בחפץ ורצון בלבד. והענין כי הנה נודע שלכל הדברים יש חומר וצורה שהחומר הוא ענין הדבר והוא בכללות דהיינו להיות שמים או ארץ או שמש וירח.

"בעשרה מאמרות נברא העולם" — אלה היו אמירות ודיבור, ולא רצון ותשוקה בלבד. והעניין הוא, כידוע, שלכל הדברים יש חומר וצורה. החומר הוא הדבר בכללותו, כלומר, היותו שמים או ארץ, שמש או ירח.

והצורה הוא כל ציור וכל תמונה במראה ושטח שיש לכל דבר בדמותו בצלמו על איזה אופן נעשה

והצורה היא כל צורה ותבנית, במראה ובשטח, שיש לכל דבר בדמותו ובצלמו — האופן שבו נעשה,

כמו השמים והארץ הם כדורים ומן הארץ לרקיע כו' והשמש והירח הם גלגלים מאירים כו'. וכן עד"ז בכל דבר נברא.

כגון שהשמים והארץ הם כדורים, ומהארץ עד לרקיע כו'; והשמש והירח הם גלגלים מאירים כו'. וכך גם בכל דבר שנברא.

3 והנה החומר נברא בדבר ה' ובע"מ שבמאמר יהי אור נתהווה בחי' האור מאין ליש. וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש.

והנה, החומר נברא בדבר ה' ובעשרת המאמרות: במאמר "יהי אור" התהווה בחינת האור מאין ליש, וכן במאמר "יהי רקיע" התהווה הרקיע מאין ליש.

אבל אופן צורת הרקיע בדמותו בצלמו הוא נעשה בחפץ ה' שלא בא לכלל גילוי בדבור או מאמר.

אבל אופן צורתו של הרקיע, "בדמותו ובצלמו", נעשה בחפץ ה', שלא בא לידי גילוי בדיבור או במאמר.

4 והנה מה שנברא החומר במאמר ודבור ולא נברא הכל בחפץ ה' ורצונו בלבד היא מפני שאז לא הי' גילוי מאין ליש

והנה, הסיבה שהחומר נברא באמצעות אמירה ודיבור, ולא הכול נברא בחפץ ה' וברצונו בלבד, היא שאז לא הייתה מתגלה מציאות של יש מאין;

רק שהיה העולם בטל במציאות ממש רק עיקר גילוי היש הוא ע"י דבר ה' כי הוא צוה ונבראו אלא שהעולם היה בטל במציאות ממש. אך עיקר גילוי ה"יש" הוא באמצעות דבר ה', "כי הוא ציווה ונבראו".

פ"י צוה מלשון מצות המלך כי מלכותך מכ"ע אין מלך בלא עם שבח"י מלכות היא בח"י התנשאות והסתלקות שלא יאיר ויתגלה אלא בבח"י שם בלבד.

"ציווה" הוא מלשון ציווי המלך, שהרי "מלכותך מלכות כל עולמים", [ו] "אין מלך בלא עם". בחינת מלכות היא בחינה של התנשאות והסתלקות, ולכן היא מאירה ומתגלה רק בבחינת שם בלבד.

5 וזהו יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו כמו עד"מ מלך ב"ו שמלכותו היא שמו לבד אשר נקרא על מדינתו

וזהו [פירוש] "יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו": כמו, בדרך משל, מלך בשר ודם, שמלכותו היא שמו בלבד, והוא נקרא על מדינתו,

אבל לא בבח"י התלבשות כח הפועל בנפעל ממש והתלבשות כח הפועל בנפעל הוא למטה בע' שרים שר של מים שר של כ"י שהם משמרי האופנים.

אך לא באופן של התלבשות ממשית של כוח הפועל בנפעל. התלבשות כוח הפועל בנפעל קיימת למטה, בשבעים השרים — שר של מים, שר של כ"י — שהם מפסולת האופנים.

6 ויש גבוה מעל גבוה שמקבלים ג"כ דרך עילה ועלול עד המלאכים שהם שכלים נבדלים. שהם פני אר"י פני שור שבמרכבה.

ויש [ישויות] "גבוה מעל גבוה", שגם הן מקבלות בדרך של עילה ועלול, עד המלאכים, שהם שכלים נבדלים: אלה הם פני האריה [ו] פני השור שבמרכבה.

אבל החיות של פני שור פני ארי' הוא יש מאין ממש. דהיינו שהמשכת החיות אשר להם הוא בכחי' אין והארה בעלמא שהוא בחי' שם בלבד ומזה נעשה גילוי היש.

אבל החיות של פני השור [ו]פני האריה היא באמת יש מאין. כלומר, המשכת החיות שלהם היא בבחינת "אין" והארה בלבד, שהיא בחינת שם בלבד; וממנה מתגלה ה"יש".

אך תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

אך תכלית בריאת ה"יש מאין" היא שה"יש" יתבטל ל"אין", ו"כבוד ה' יתגלה" למטה כמו למעלה.

7 וכמו שיהיה לע"ל כי עין בעין יראו כו' וזה תלוי בעבודתנו כל ימינו היום לעשותם. וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב.

וכפי שיהיה לעתיד לבוא: "כי עין בעין יראו" וכו'. הדבר תלוי בעבודתנו בכל ימינו, שהרי "היום לעשותם". ו"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא".

וצריך כ"א להמשיך בחלקו גילוי זה להיות בטול היש והוא מחמת ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה שאתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא כו'

וכל אחד צריך להמשיך גילוי זה בחלקו, כדי שתהיה בו התבטלות היש. הדבר נובע מהתבוננות בגדולת אין סוף ברוך הוא: "אתה הוא קודם שנברא העולם, ואתה הוא" וכו',

כלי שום שינוי כי אני הוי' לא שניתני שאין העולם מעלים לפניו ית' וכחשיכה כאורה שאין ההעלם וההסתר אלא לעיני בשר שלנו.

כלי שום שינוי, כי "אני הוי' לא שניתני"; העולם אינו מסתיר מפניו יתברך, ו"כחשכה כאורה", שכן ההעלם וההסתר קיימים רק לעיני הבשר שלנו.

אבל קמיה כולא כלא חשיב ממש ומעלה ומטה שוין לפניו שנמצא למטה כמו למעלה ממש.

אבל לפניו הכול נחשב ממש כלא, ומעלה ומטה שווים לפניו, כך שהוא נמצא למטה ממש כמו למעלה.

8 וא"כ גם בחי' היש בטל אליו ית'. וזהו כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקים.

אם כן, גם בחינת ה"יש" בטלה אליו יתברך. וזהו [פירוש] "כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים".

ופי' מכל אלקים הם ק"ך צירופי אלקים המעלימים ומסתירים אור ה' וקדושתו לבלתי יתגלה אוא"ס ב"ה כמו שהוא שלא יתבטלו העולמות במציאות.

ופירוש "מכל אלקים" הוא ק"כ צירופי אלקים, המעלימים ומסתירים את אור הוי' ואת קדושתו, כדי שאור אין סוף, ברוך הוא, לא יתגלה כפי שהוא, והעולמות לא יתבטלו ממציאותם;

אלא שיהא נראה העולם ליש ודבר נפרד. אבל אור הוי' הוא גדול על כולם ומושל על כולם להיות היש בטל.

אלא שהעולם יראה כ"יש" וכדבר נפרד. אבל אור הוי' גדול מכולם ושולט בכולם, כדי שה"יש" יהיה בטל.

(וזהו כי אני ידעתי כי גדול כו'. אני זו כנס"י. אבל העכו"ם אומרים עזב הוי' את הארץ. ופרעה אמר לא ידעתי את הוי' כו'. ולכן נאמר ביתרו אחר שנתגייר עתה ידעתי כי גדול הוי' כו')

(וזהו [פירוש] "כי אני ידעתי כי גדול" וכו'. "אני" — זו כנסת ישראל. אבל עובדי האלילים אומרים: "עזב הוי' את הארץ"; ופרעה אמר: "לא ידעתי את הוי'" וכו'. לכן נאמר אצל יתרו, לאחר שהתגייר: "עתה ידעתי כי גדול הוי'" וכו').

והיינו לפי שכל אשר חפץ הוי' נמשך ועשה גם בשמים ובארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' חפץ ורצון הוי' שלא בא לידי גילוי בדבור ומאמר שהוא הפועל הישות.

כלומר, "כל אשר חפץ הוי'" נמשך, והוא "עשה גם בשמים ובארץ": לכולם יש צורה ותבנית מבחינת החפץ והרצון של הוי', שלא באו לידי גילוי בדיבור ובמאמר, שהם הפועלים את היש.

9 וזהו ענין שיתף מדה"ר. שבכל מע"ב כתיב ויאמר אלקים ואח"כ שיתף מדה"ר דכתיב ביום עשות ה' אלקים כו'.

וזהו ענין "שיתף מידת הרחמים": בכל מעשה בראשית נאמר "ויאמר אלקים", ואחר כך שיתף מידת הרחמים, כפי שנאמר "ביום עשות ה' אלקים" וכו'.

וזהו למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם שבחי' אלקות הוא בבחי' איה דהיינו בבחי' הסתלקות לפי שאומרים עזב הוי"ה את הארץ ואין העולם מתנהג

וזהו [פירוש] "למה יאמרו הגוים איה נא אלקיהם?": שהאלקות נמצאת בבחינת "איה", כלומר במצב של הסתלקות, משום שהם אומרים "עזב הוי' את הארץ", והעולם מתנהג

אלא בבחי' אלקים שהוא שם הצמצום והסתלקות להיות העולם יש ודבר נפרד אבל באמת כל אשר חפץ הוי"ה עשה.

רק באמצעות בחינת אלקים, שהוא שם הצמצום והסתלקות, כדי שהעולם יהיה "יש" ודבר נפרד. אבל באמת, "כל אשר חפץ הוי"ה עשה".

10 ועל ענין זה מדבר כל המזמור שלמעלה מזה הים ראה וינוס כו'. ההופכי הצור כו'.

כל המזמור שלפניו עוסק בעניין זה: "הים ראה וינוס" וכו'; "ההופכי הצור" וכו'.

שמספר בשבח מעלת שם הוי"ה המושל על שם אלקי' ומשנה הטבע מצור החלמיש שהוא מיסוד האש וממנו מוציא מים והיינו לפי ששם אלקים

הוא מספר בשבח מעלתו של שם הוי", השולט בשם אלקים ומשנה את הטבע: [כמו במקרה של] סלע הצור, שהוא מיסוד האש, ומתוכו הוא מוציא מים. כלומר, משום ששם אלקים,

שהוא הצמצום ומעלים להיות בבחי' יש ע"פ הטבע המוטבע בכל דבר לפי מזגו ותכונתו הוא בטל לגבי שם הוי"ה המושל עליו שהוא ענין גילוי אוא"ס ב"ה שכשמו כן הוא. ולכן גם הים ראה וינוס כו':

שהוא הצמצום המסתיר, וגורם לכך שהדברים יהיו בבחינת "יש", בהתאם לטבע הטבוע בכל דבר לפי מזגו ותכונתו, בטל לפני שם הוי"ה השולט עליו; שם הוי"ה הוא גילוי אור אין סוף ברוך הוא, כשמו כן הוא. לכן גם "הים ראה וינוס" וכו'.

11 והנה כאשר יתבונן וישכיל כל זה האדם. אזי תכלה ותכסוף נפשו ליבטל אליו ית' עד שתחפץ

להתפשט מתענוגי עוה"ז ולהפך לכו לגמרי ולדבקה בו וכמ"ש מי לי בשמים כו'.

כעת, כאשר האדם מתבונן בכל זה ומשיג זאת בשכלו, נפשו תיכסף ותשתוקק להתבטל אליו יתברך, עד שתרצה להתפשט מתענוגי העולם הזה, להפוך את לבו מן הקצה אל הקצה ולהידבק בו, ככתוב: "את מי לי בשמים" וגו'.

ובזוהר אמרו מאן דלא טעים מרירי למיתקו ומהפך חשוכא לנהורא לית ליה חולקא הכא שצריך להפוך טעם מרירי למיתקא.

ובזוהר אמרו: "מי שאינו טועם מר למתוק והופך חושך לאור — אין לו חלק כאן". שכן צריך להפוך את טעמו של המר למתוק.

12 ומרירו הן תאוות עוה"ז ותענוגים שמושפעים מהיכלות הקליפות. שאין לך דבר למטה שאין לו היכל למעלה כנגדו שממנו בא תוצאת הדבר ההוא והשפעתו.

ו"מר" הם התאוות של העולם הזה והתענוגים הנמשכים מהיכלות הקליפות. שהרי אין דבר למטה שאין כנגדו היכל למעלה, שממנו הוא יוצא ונמשכת השפעתו.

וכל תענוגי עוה"ז אפי' דבר קל ואפי' המסלסל בשערו הנה החיות ההוא נמשך מהיכלות הטומאה. וכל תענוגי העולם הזה, אפילו דבר של מה בכך, ואפילו מי שמסלסל בשערו — החיות הזאת נמשכת מהיכלות הטומאה.

13 ולכן נענש יוסף בשבתו בבית האסורים י"ב שנה על שהיה מסלסל בשערו כדאיתא בגמרא ע"פ ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה מיד ותשא אשת אדוניו כו'.

לכן נענש יוסף וישב בבית האסורים שתיים-עשרה שנה, משום שסלסל בשערו, כפי שמובא בגמרא על הפסוק "ויوسف היה יפה תואר ויפה מראה": מיד "ותישא אשת אדוניו" וכו'.

וצריך להפוך לבו לטעום ממש למיתקא טעמו וראו כי טוב ה'. אז תתענג על הוי"ה.

ויש להפוך את הלב, כדי לטעום ממש את המתיקות: "טעמו וראו כי טוב ה'". אז תתענג על הוי"ה.

14 וזה הי' ענין הקרבנות שנהפך חלב מנפש בהמה ועולה ונכלל באש שלמעלה אשר תאכל על המזבח להיות אשה ריח ניחוח לה'. וכמו"כ תהיה התפלה שהיא במקום הקרבנות להלהיב נפשו באש שלמעלה ולהתענג על הוי"ה.

וזה היה עניין הקרבנות: חלב מנפש בהמה מתהפך, עולה ונכלל באש שלמעלה, האוכלת על המזבח, כדי להיות "אשה ריח ניחוח לה'". וכך גם התפילה, שהיא במקום הקרבנות: להלהיב את הנפש באש שלמעלה ולהתענג על הוי"ה.

15 וענין אתהפכא חשוכא לנהורא. הוא שחשך הגשמי של עוה"ז מעשה שמים וארץ שנראים ליש ודבר גשמי יתהפך לנהורא להיות בו גילוי אוא"ס ב"ה להיות היש בטל אליו ית' ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

ופירוש "החושך נהפך לאור" הוא שהחושך הגשמי של העולם הזה — מעשה שמים וארץ, הנראים כיש וכדבר גשמי — יתהפך לאור, כך שתתגלה בו אור אין סוף, ברוך הוא, והיש יתבטל אליו ית', וייתגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

16 והיינו שע"י בחי' טעים מרירו למיתקא שהוא ממטה למעלה להפוך לבו ותאוות עוה"ז לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'

כלומר, באמצעות הבחינה של "לטעום מר ומתוק", שהיא תנועה מלמטה למעלה, האדם הופך את לבו ואת תאוותיו לענייני העולם הזה, כדי לדכוק בו יתברך מתוך כמיהה וצימאון וכו',

יאייר אור ה' מלמעלמ"ט במקום החשך של העוה"ז שלא יהיה העולם מעלים אור ה' וקדושתו

אור ה' יאייר מלמעלה למטה בתוך חשכת העולם הזה, כך שהעולם לא יסתיר את אור ה' ואת קדושתו.

וזהו ג"כ ענין נר מצוה ותורה אור נר מצוה היא בחי' העלא' מלמטלמ"ע ותורה אור היא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט וע"י בחי' נר מצוה בא אור התורה:

וזהו גם עניינם של "נר מצוה ותורה אור": "נר מצוה" היא בחינת העלייה מלמטה למעלה, ו"תורה אור" היא בחינת ההמשכה מלמעלה למטה; ובאמצעות בחינת "נר מצוה" מגיע אור התורה.

17 וביאור הדבר. הנה צ"ל ענין אותיות מה ענינם. כי הנה האותיות נחלקות במבטא ע"י ה' מוצאות הפה. אחה"ע מהגרון כו'.

ביאור העניין: יש להסביר מהן האותיות. האותיות נחלקות בהגייתן לפי חמשת מוצאות הפה: אחה"ע מן הגרון וכו'.

והנה אין המוצאות כלי המבטא דומים לכנור שהוא כלי הנגון שבנגן המנגן עליו מוציא קול שהקול ההוא בא מן תנועת הכנור שמוציא את הקול.

מוצאות הפה, שהם כלי הדיבור, אינם דומים לכינור, שהוא כלי נגינה: כשהנגן מנגן בו, הוא מפיק צליל, והצליל הזה נובע מתנועת הכינור, שמפיקה אותו.

משא"כ האותיות אינן באות מחמת תנועות כלי המבטא שהן ה' מוצאות הפה שהרי מאליהן ומעצמן יוצאות תנועות האותיות בלי שום הכנה וכוונה מכוונת באדם להניע הלשון לאותיות דטלנ"ת. או השפתים לאותיות בומ"ף.

אך האותיות אינן נוצרות מתנועת כלי הדיבור, שהם חמשת מוצאות הפה. תנועות האותיות יוצאות מאליהן ומעצמן, בלי שהאדם יכין את עצמו או יתכוון במכוון להניע את לשונו בשביל האותיות דטלנ"ת, או את שפתיו בשביל האותיות בומ"ף.

אלא אדרבה האותיות מניעות את הלשון לאותיות דטלני"ת והשפתיים לאותיות בומ"ף והאותיות מצד עצמן הן מושרשות בנפש עצמה.

אלא להפך: האותיות הן שמניעות את הלשון בשביל האותיות דטלני"ת, ואת השפתיים בשביל האותיות בומ"ף; והאותיות עצמן מושרשות בנפש עצמה.

18 והנפש היא המוציאה אותן מהעולם אל הגילוי מתחלה באותיות המחשבה ואח"כ באותיות הדבור. וז"ש ויהי האדם לנפש חיה.

והנפש היא שמוציאה את האותיות מן העולם אל הגילוי, תחילה באותיות המחשבה ואחר כך באותיות הדיבור. ועל כך נאמר: "ויהי האדם לנפש חיה".

ות"א לרוח ממללא שבחינת האותיות הן בבחי' חיה. כי יש באדם נפש רוח נשמה חיה. נפש הוא בחי' אותיות מחשבה ודבור.

ותרגום אונקלוס [מתרגם זאת] "לרוח ממללא", שכן האותיות הן בבחינת חיה. שהרי באדם יש נפש, רוח, נשמה [ו]חיה. נפש היא בחינת אותיות המחשבה והדיבור.

19 ורוח הוא הבל הלב שהוא קול כלול מאש רוח ומים כנודע ונשמה היא בחי' השגת השכל ונשמת שדי תבינם.

ורוח היא הבל הלב, שהוא הקול, המורכב מאש, רוח ומים, כידוע. ונשמה היא בחינת השגת השכל: "ונשמת שדי תבינם".

וחיה היא בחי' חכמה דהיינו מקור החכמה שלמעלה מן ההשגה ושם הוא שרש האותיות אלא שקבען בפה ולא שבראן שם בפה

וחיה היא בחינת חכמה, כלומר מקור החכמה שלמעלה מהשגה; ושם שורש האותיות. אלא ש"קבען בפה", ולא שבראן שם בפה;

כי בריאותם והתהוותם בשרשם הוא למעלה בבחינת חיה ומשם נמשכו ונתחלקו לכ"ב אותיות לדבר בם איש ואיש כלשונו.

כי בריאתן והתהוותן בשורשן היא למעלה, בבחינת חיה; ומשם נמשכו ונחלקו לעשרים ושתיים אותיות, כדי שכל אדם ואדם ידבר בהן לפי לשונו.

20 ובוה יובן ענין מארז"ל שמט"ט קושר קשרים לקונו מתפללותיהן של ישראל. כי הנה המלאכים מעלים התפלות

ובכך יובן מאמר חז"ל, שמט"ט קושר קשרים לקונו מתפללותיהם של ישראל. שהרי המלאכים מעלים את התפילות,

לפי שדבור האדם הוא גשמי והמלאכים הם רוחניי שהדבור שלהם הוא כמו מחשבה שלנו וע"י המלאך המקבל התפלה מזדככת התפלה מגשמיות לרוחניות ע"י המלאך ההוא.

מפני שדיבורו של האדם הוא גשמי, ואילו המלאכים רוחניים, והדיבור שלהם דומה למחשבה שלנו; ובאמצעות המלאך שמקבל את התפילה, היא מזדככת מגשמיות לרוחניות על ידי אותו מלאך.

21 והנה גבוה מעל גבוה עד עולם העליון שבו משכן מט"ט והוא קושר כתרם שלמעלה מן הראש ומוחין.

כעת, [הדבר עולה] "גבוה מעל גבוה", עד העולם העליון, שבו משכנו של מטטרון; והוא קושר כתרם, הנמצאים מעל הראש והמוחין.

וע"י זה ממשיך אותיות חדשות. כי הנה התפלה היא בקשת יה"ר שיתהווה בחינת רצון שכמו שכבר נמשך רצה"ע בחכמה.

ובאמצעות זאת הוא ממשיך אותיות חדשות. שהרי תפילה היא בקשה: "יהי רצון", כלומר שתתהווה בחינה של רצון; שכן הרצון העליון כבר נמשך בחכמה,

הנה החכמה מחייבת ע"פ התורה אין יסורים בלא עון שהעון גורם יסורים ח"ו אבל ע"י התפלה יה"ר נמשך רצה"ע שלמעלה מבחינת חכמה ושם הוא רחמים פשוטים ורבו פשעיך כו'.

החכמה מחייבת, על פי התורה, ש"אין יסורים בלא עון", שכן העון מביא יסורים, חלילה. אבל באמצעות התפילה, "יהי רצון", נמשך הרצון העליון שלמעלה מבחינת חכמה, ושם הרחמים פשוטים, ו"רבו פשעיך" וכו'.

22 וזהו שארז"ל כשישראל אומרים יהא שמו הגדול מבורך כו' הקב"ה מנענע בראשו. פי' שמנענע וממשיך בראשו הוא רצה"ע ב"ה

וזהו מה שאמרו חז"ל: כשישראל אומרים "יהא שמו הגדול מבורך" וכו', הקב"ה מנענע בראשו. כלומר, הוא מנענע וממשיך את ראשו, שהוא הרצון העליון, ברוך הוא;

כי אותו מבקשים יהא שמו הגדול מבורך שיהא ברוך ונמשך שמו הגדול שלמעלה מבחינת השתלשלות שהוא גדול ומהולל מאד.

כי לכך מבקשים: "יהא שמו הגדול מבורך" – ששמו הגדול, שלמעלה מבחינת השתלשלות, יתברך ויימשך, שהרי הוא "גדול ומהולל מאד".

23 והמשכת רצה"ע הזה הוא ע"י העלאת אותיות התפלה לשרשן ומקורן כתר העליון ע"י מט"ט. והיינו לפי ששרש האותיות היא בכתר העליון למעלה מבחי"י חכמה ומוחין

המשכת הרצון העליון הזה נעשית באמצעות העלאת אותיות התפילה לשרשן ומקורן, כתר העליון, על ידי מט"ט. כלומר, שורש האותיות הוא בכתר העליון, למעלה מבחינת חכמה ומוחין;

אלא שראשית הגלוי היא בחכמה שא"א להשכיל ולהשיג כל דבר מושכל כ"א ע"י אותיות. אבל האותיות עצמן אינן בחי"י שכל שא"א לשכל המושג להשיג ענין מהות האותיות בעצמותם

אלא שתחילת הגילוי היא בחכמה, שכן אי אפשר להבין ולהשיג שום דבר שכלי אלא באמצעות אותיות. אבל האותיות עצמן אינן בחינת שכל, שהרי השכל הנתפס אינו יכול להשיג את מהות האותיות עצמן;

אלא שהן לבוש השכל והלבוש הזה הוא מבחי"י חיצוניות עליון שירד ונתפשט למטה להלביש את השכל. ומשם יורד עוד להיות אותיות מחשבה ודבור:

אלא שהן לבוש לשכל, ולבוש זה הוא מבחינת החיצוניות העליונה, שירדה והתפשטה למטה כדי להלביש את השכל. ומשם היא יורדת עוד, ונעשית אותיות המחשבה והדיבור.

24 והנה התורה נתלבשה באותיות ג"כ עד"ז שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי"י התורה. דאורייתא מחכמה נפקת והאותיות שרשן למעלה בבחי"י כתר.

והנה גם התורה התלבשה באותיות באופן זה: שורשן של אותיות התורה גבוה הרכה מעל בחינת התורה. שהרי "התורה יוצאת מחכמה", ואילו שורש האותיות הוא למעלה, בבחינת כתר.

ואותיות מלשון אתא שהוא לשון המשכה. שהאותיות הן המשכות שבהן ועל ידן נמשך להיות התורה. והמילה "אותיות" קשורה למילה "אתא", שפירושה בא, והיא מורה על המשכה. האותיות הן המשכות, שבהן ועל ידן נמשכת התורה ונעשית תורה.

25 והענין כי הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני והוא התורה שהתורה נקראת בשם משל הקדמוני.

הביאור הוא: נאמר "כאשר יאמר משל הקדמוני", והכוונה היא לתורה, שכן התורה נקראת "משל הקדמוני".

וביאור הדבר ההוא כי הנה ענין המשל הוא להמשיל את הנמשל באופן שיוכן מתוך המשל. ביאור הדבר: עניינו של משל הוא להציג את הדבר שהוא נמשל אליו באופן שאפשר יהיה להבין אותו מתוך המשל. והרי המשל הוא ענין אחר שאינו מהות הנמשל. אלא שהנמשל מובן מתוכו ע"י שדומה לו בצד מה. אך המשל הוא דבר אחר, שאינו מהותו של הנמשל; אלא שהנמשל מובן מתוכו, משום שהוא דומה לו במידה מסוימת.

26 וז"ש וביד הנביאים אדמה. וחז"ל המשילו מראה הנבואה לאספקלריא שכמו שרואין באספקלריא הגם שנראית דמות הצורה בתמונתה ובצלמה ממש מ"מ אין זאת גוף הצורה עצמה ממש ועל כך נאמר: "וביד הנביאים אדמה". חז"ל המשילו את מראה הנבואה לאספקלריה: כשם שרואים באספקלריה דמות של צורה, והיא נראית ממש בצורתה ובצלמה, ואף על פי כן אין זו גופה של הצורה עצמה, אלא דמותה ותמונתה. כך כל השגת הנביאים באלקותו ית' אין זה אלא בחי' דמות ודמיון. אלא רק דמותה ותמונתה; כך גם כל השגתם של הנביאים באלקותו ית' אינה אלא בחינה של דמות ודמיון.

27 והיינו כמו בחי' משל שממנו מובן הנמשל. אבל באלקותו ית' ממש כתיב כי לא יראני כו' וכמשארז"ל. כלומר, הדבר דומה למשל, שממנו אפשר להבין את הנמשל. אבל את אלקותו ממש, יתברך, נאמר: "כי לא יראני" וגו', וכפי שאמרו חז"ל.

וז"ש בשלמה וידבר שלשת אלפים משל על כל דבר מד"ת כו' דהיינו שאמר על כל דבר מד"ת רוחניות הענין כמו מצות קרבנות מן הבהמה.

וזהו שנאמר על שלמה: "וידבר שלשת אלפים משל" על כל דבר מדברי תורה וגו'. כלומר, על כל דבר מדברי תורה הוא אמר מהו ענינו הרוחני; למשל, מצוות הקרבנות מן הבהמה,

ומקריבים חלב ודם ע"ג המזבח כהן ובגדי כהונה והיה אומר ענין הקרבנות ברוחניות ומהו נקרא חלב ודם ברוחניות ומהו כהן ומהו בגדי כהונה.

ומקריבים חלב ודם על גבי המזבח באמצעות כהן ובגדי כהונה; והוא היה מסביר את ענין הקרבנות במונחים רוחניים: מה נקרא חלב ודם ברוחניות, מהו כהן ומהם בגדי כהונה.

28 והנה גבוה מעל גבוה כמה מדרגות רוחניות זו למעלה מזו. והשיג שלמה בחכמתו שלשת אלפים משל. והנה, "גבוה מעל גבוה" — מדרגות רוחניות רבות, זו למעלה מזו. שלמה השיג בחכמתו שלושת אלפים משלים,

דהיינו שלשת אלפים מדרגות זו למעלה מזו. וכולם אינן רק בחינת משל לגבי בחינת אלקות ממש השורה ומתלבש בתורה.

כלומר, שלושת אלפים מדרגות זו למעלה מזו. וכולן אינן אלא בחינת משל ביחס לאלקות ממש, השורה ומתלבש בתורה.

29 והנה שלמה לא השיג אלא שלשת אלפים משל. אבל באמת כך הוא עד רום המעלות לאין קץ שכולם אינן רק בחינת משל לקדמונו של עולם.

והנה שלמה השיג רק שלושת אלפים משלים. אבל לאמיתו של דבר כך הוא עד לגבהים העליונים ביותר, בלי גבול: כולם אינם אלא בחינת משל לקדמונו של עולם,

דהיינו אור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' וגדר השתלשלות לא בבחי' ממלא ולא בבחינת סובב רק שהתורה נמשכה משם ע"י בחינת אותיות והמשכות.

כלומר, אור אין סוף ברוך הוא עצמו, הנעלה הרבה מעל לבחינה ולגדר של השתלשלות: לא בבחינת ממלא כל עלמין ולא בבחינת סובב כל עלמין. אלא שהתורה נמשכה משם באמצעות אותיות והמשכות.

30 וע"ז ארז"ל דוד הע"ה היה מחבר תורה של מעלה בהקב"ה. דהיינו שהמשיך אותיות התורה מאו"ס ב"ה ממש.

על כך אמרו חז"ל: דוד המלך עליו השלום היה מחבר את התורה שלמעלה עם הקדוש ברוך הוא. כלומר, הוא המשיך את אותיות התורה מאור אין סוף ברוך הוא ממש.

וע"ז אשר יעשה אתם האדם כו'. לעשות אותם. שעשיית התורה היא ע"י האדם. וכמארז"ל מעלה אני עליכם כאלו עשאוני.

ועל כך נאמר: "אשר יעשה אותם האדם" וגו' — "לעשות אותם", שכן עשיית התורה נעשית באמצעות האדם. וכמאמר חז"ל: "מעלה אני עליכם כאילו עשאוני".

וזהו ותורה אור שהתורה מאירה או"ס ב"ה ממש. אך אין אור התורה עולה בשם אור אלא ע"י נר מצוה:

וזהו פירוש "ותורה אור": התורה מאירה את אור אין סוף ברוך הוא ממש. אך אור התורה נקרא "אור" רק באמצעות "נר מצוה".

31 והענין שהארת אור הנר הוא ע"י שיש אויר סביב האור. משא"כ בלא אויר יכבה ולא יאיר כלל.

הענין הוא שאור הנר מאיר בזכות האוויר שסביב האור; ואילו בלי אוויר, הוא יכבה ולא יאיר כלל.

ולכן אין כופין כלי ע"ג הנר בשבת שלא יכבה שמחמת כפיית הכלי מונע האויר שסביב האור.

לכן אין הופכים כלי מעל הנר בשבת, שמא יכבה, שכן הפיכת הכלי חוסמת את האוויר שסביב האור.

32 והיינו כי האויר גורם להיות הארת אור הנר לפי שאויר הוא אותיות אור י" שהאויר הוא מקור האור.

כלומר, האוויר גורם לאור הנר להאיר, מפני ש"אוויר" מורכב מאותיות "אור" בתוספת יו"ד [ו] האוויר הוא מקור האור.

כי היו"ד שבהעלם אותיות אויר הוא העלם האור ובו ועל ידו נמשך ויוצא האור מההעלם אל הגילוי.

היו"ד הנסתרת בתוך אותיות "אוויר" היא האור כשהוא בהעלם; ובתוכה ועל ידה נמשך האור ויוצא מן ההעלם אל הגילוי.

33 והיינו כמו בחינת אותיות שלמעלה מהתורה ושם הוא שרש ומקור המצות שהן מושרשות ברצה"ע

ב"ה שלמעלה מהחכמה בחי' דאורייתא מחכמה נפקת.

וזה דומה לבחינת האותיות שלמעלה מהתורה, ושם שורשן ומקורן של המצוות, המושרשות ברצון העליון, שלמעלה מחכמה — הבחינה שעליה נאמר שהתורה יוצאת מחכמה.

ולכן בעשיית המצות שהן בבחינת העלאה מלמטה למעלה למקורן ושרשן בחי' או"י אור י" גורם להאיר אור התורה

לכן קיום המצוות, שהן בבחינת העלאה מלמטה למעלה, אל מקורן ושרשן, הבחינה של אויר — או עם יו"ד — גורם לאור התורה להאיר,

כי כל המצות נק' בשם צדקה. כמ"ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כו'.

כי כל המצוות נקראות בשם צדקה, כמו שכתוב: "והייתה לנו צדקה כי נשמור לעשות את כל המצווה הזאת" וגו'.

34 וצדקה לדלים ואביונים היא המשכה והשפעה להחיות רוח שפלים. וכך מעוררים למעלה בחי'

המשכות להחיות רוח

וצדקה לעניים ולנוקמים היא המשכה והשפעה שמחיות את רוחם של השפלים. ובדרך זו מעוררים למעלה בחינה של המשכות, כדי להחיות את רוחם

שפלים דקמיה כולא כלא חשיב והכל נקי שפלים ודלים אצלו ית'. וההמשכות וההשפעות הן הן אור התורה. כי אור ושפע הכל אי'.

של השפלים, שהרי לפניו הכול נחשב כלא-כלום, וכל הנבראים נקראים שפלים ועניים ביחס אליו יתברך. וההמשכות וההשפעות הללו הן עצמן אור התורה, כי אור ושפע הם דבר אחד.

35 וזהו שארז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו רק צ"ל תורה וגמ"ח

וזהו שאמרו חז"ל: "כל האומר: אין לי אלא תורה — אפילו תורה אין לו". אלא צריך שיהיו תורה וגמילות חסדים,

כי בלא גמ"ח זו צדקה אין אור התורה מאיר לו. וזהו אפי' תורה אין לו.

שכן בלי גמילות חסדים, שהיא צדקה, אור התורה אינו מאיר לו. וזהו [פירוש] "אפילו תורה אין לו".

פי' שאין התורה שייכה ומתייחסת אליו רק התורה היא בחי' אותיות הנ"ל. וזהו אמש"ך רוח ואייתי רוח.

כלומר, התורה אינה שייכת אליו ואינה קשורה אליו; התורה נשארת בבחינת האותיות שהוזכרו לעיל. וזהו [פירוש] "ממש"ך רוח ומביא רוח".

פי' רוח היינו בחינת אוי"ר הנ"ל ומתחלה אמש"ך מקור בחי' אותיות. ואח"כ אייתי וממש"ך המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה ראשית גילוי האותיות להיות התורה אור:

כלומר, "רוח" היא בחינת האוויר שהוזכרה לעיל: תחילה "ממש"ך את המקור, את בחינת האותיות; ואחר כך "מביא" — ממש"ך את אור אין סוף ברוך הוא אל חכמה, ראשית גילוי האותיות, כדי שהתורה תהיה אור.

36 ובוזה יובן ענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל כי מזוזה היא בחי' העלאה ממטה למעלה כמו בחי' המצות.

בכך יובן ענין "מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל". המזוזה היא בחינת עלייה מלמטה למעלה, כמו המצוות.

וענין המזוזה הוא שכותבין פ' שמע והיה אם שמוע שכתוב שם אחד ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בחי' העלאה.

ענין המזוזה הוא שכותבים בה את פרשיות "שמע" ו"והיה אם שמוע", שבהן כתוב "אחד" ו"ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" — בחינת עלייה.

37 וקובעין בפתח הבית להעלות הבית וכל אשר בו כל רכושו וקנינו בכל התיבות להיות בטלים לאהבת ה' בכל מאדך בכל ממונך.

היא נקבעת בפתח הבית, כדי להעלות את הבית ואת כל מה שבתוכו, את כל רכושו ונכסיו שבכל התיבות, ולהביאם לביטול לאהבת ה' — "בכל מאדך", בכל ממונך.

ולכן קובעין המזוזה בימין כי וימינו תחבקני כאדם החובק את חברו שמקרבו אצלו כך נמשך ימין מקרבת להעלות אליו ית' כל הבא לקרב אליו ית'.

לכן קובעים את המזוזה מימין, שהרי "וימינו תחבקני" — כמו אדם המחבק את חברו ומקרב אותו אליו, כך נמשכת בחינת הימין המקרבת, כדי להעלות אליו יתברך כל מי שבא להתקרב אליו יתברך.

אבל נ"ח הוא המשכת אור התורה. כי היונים רצו להשכיחם תורתך ולכן הוא משמאל. כי מימינו אש דת למו שהתורה נמשלה לאש כנודע.

אבל נר חנוכה הוא המשכת אור התורה, שהרי היונים ביקשו "להשכיחם תורתך"; לכן הוא משמאל. שכן "מימינו אש דת למו" — התורה נמשלה לאש, כידוע.

38 ובפרט שעיקר מצות נ"ח להאיר בחוץ ברה"ר ובח"י רבים היינו טורא דפרודא מבחי"י ז' אומות שגם שם יאיר אור ה' וקדושתו שלא יהא העלם והסתר

ובייחוד משום שעיקר מצוות נר חנוכה הוא להאיר בחוץ, ברשות הרבים — "תחומם של הרבים"; ובחינת "רבים" היא הר של פירוד, מבחינת שבע האומות: שגם שם יאיר אור ה' וקדושתו, ושלא יהיו העלם והסתר,

כמו שהיה בימי חשמונאי שרצו היונים להשכיחם תורתך. וכשגברה מלכות בית חשמונאי תקנו להמשיך אור התורה גם במקום הרבים טורי דפרודא:

כפי שהיה בימי החשמונאים, כשהיונים ביקשו "להשכיחם תורתך". וכשגברה מלכות בית חשמונאי, תיקנו להמשיך את אור התורה גם למקום הרבים, להרי הפירוד.

39 והנה שרש הז' אומות רישיה דעשו בעטפא דיצחק שהוא מבחי"י גבורות שהן בחי"י שמאל. אך הגורם להיות המשכת נר חנוכה בשמאל

והנה, שורש שבע האומות הוא "ראשו של עשו בחיק יצחק", והוא מצד בחינת הגבורות, שהן בחינת שמאל. אך מה שגורם להמשכת נר חנוכה בצד שמאל

היינו בחיי המזוזה שבימין שהיא בחיי ההעלאה שע"י העלאה זו נעשה בחיי ההמשכה הנ"ל ונמשך גם במקום החשך בחינת טורי דפרודא.

הוא בחינת המזוזה שבימין, שהיא בחינת העלאה; באמצעות העלאה זו נוצרת ההמשכה האמורה, והיא מגיעה גם אל מקום החושך, אל בחינת הרי הפירוד.

כי עיקר הדבר הוא להיות החשך דוקא מאיר דהיינו בחיי אתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו שארז"ל (סוטה מ"ט) עלמא אמאי קא מקיים איש"ר דאגדתא.

כי העיקר הוא שהחושך עצמו יאיר, כלומר, בחינת הפיכת החושך לאור. ועל כך אמרו חז"ל (סוטה מט): "על מה העולם מתקיים? על אמן יהא שמיה רבא של האגדה".

כי אגדתא הוא בחיי תרגום שכל התלמוד הוא בלי תרגום. ותרגום הוא בחיי אחוריים דקדושה כנודע. כי האגדה היא בחינת תרגום, שהרי כל התלמוד הוא בלשון תרגום; והתרגום הוא בחינת אחוריים של הקדושה, כידוע.

וכשנמשך להיות שמיה רבא מכרך ונמשך גם בבחי' תרגום שהוא בבחי' אחוריים אזי אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו עיקר קיום העולם:

וכאשר נמשכת ההמשכה עד ש"שמו הגדול מבורך", והיא מגיעה גם לבחינת התרגום, שהיא בחינת אחוריים, אז החושך נהפך לאור; וזהו עיקר קיומו של העולם.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/14

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק